

Nr 509

Av herr Larsson i Luttra m. fl., om kurs- och rådgivningsverksamhet för föräldrar till handikappade barn.

(Lika lydande med motion nr 419 i Första kammaren)

I den allmänna debatten har vård i hemmet kontra vård på anstalt av handikappade barn tilldragit sig ett visst intresse. Det har hävdats att anstaltsvård är att föredra i många fall på grund av att de handikappade barnen behöver speciell vård, träning osv. Å andra sidan har framhållits att moderskontakten under de första levnadsåren spelar så stor roll att vård i hemmet av den anledningen är att föredra.

Den sistnämnda uppfattningen synes vara styrkt av de forskningsresultat som framkommit. Översikter omfattande forskningsresultat från ett betydande antal länder ger vid handen att anstaltsvård med åtföljande s.k. moderlöshet under barnets 3—4 första år medför allvarliga risker för dess psykiska utveckling. Samma gäller vid totalt byte av modersgestalt under särskilt de båda första levnadsåren. Den vanligaste formen av störning eller rubbning i dylika fall synes vara regression till tidigare stadium med mer eller mindre total inåtvändhet, s.k. autism, samt känslökyla och oförmåga till sociala relationer. Dessa drag brukar bestå in i vuxen ålder. De åsyftade översikterna gäller visserligen normala barn. Det råder dock inte någon tvekan om att de slutsatser som dragits i minst lika stor utsträckning gäller handikappade barn, då dessa för sin framtid torde vara mer beroende än andra av en god psykisk utveckling under de första levnadsåren. Att förhållandena måhända kan vara något annorlunda vid avsevärda psykiska handikapp synes inte påtagligt ändra giltigheten häri.

Om hemvården under de 3—4 första åren från nämnda utgångspunkter således är att föredra ur de handikappade barnens synpunkt, är det angeläget att samhällets åtgärder rörande sådana barn utformas med hänsyn härtill. Det är sålunda av stor betydelse att föräldrar till handikappade barn erhåller tillräckligt ekonomiskt stöd, så att ekonomiska förutsättningar för hemvård skapas, både allmänt sett och i fråga om de speciella hjälpmedel o.d. som kan vara erforderliga. Avsikten är emellertid inte att här behandla de ekonomiska aspekterna utan att beröra det inledningsvis nämnda spörsmålet om den vård, träning etc. som är erforderlig med hänsyn till det speciella handikappet. Föräldrar till handikappade barn torde ofta vara tveksamma och osäkra härvidlag, vilket är naturligt då de nästan undantagslöst saknar både medicinsk och annan kunskap som är av stor betydelse i sammanhanget. Med hänsyn till både föräldrar och barn skulle det därför vara

av betydande värde om föräldrarna kunde erhålla stöd i sin fostrar- och vårdnadsuppgift genom utbildning och rådgivning, avpassad efter barnets handikapp. Enligt vår mening bör möjligheter härtill skapas snarast möjligt.

Då det är angeläget att de handikappade barnen redan från ett tidigt stadium får sådan omvårdnad och behandlas på det sätt som det speciella handikappet motiverar, bör utbildningen och rådgivningen sättas in vid så tidig ålder hos barnet som möjligt. Det bör prövas om verksamheten kan bedrivas främst vid utbildningscentra av internatkaraktär, där föräldrar och deras handikappade barn kan vistas för kortare kurser. Med hänsyn till att ett merarbete som ett handikappat barn medför bör fördelas på båda makarna, vore det av värde om båda föräldrarna kunde beredas kursvistelse. Om så sker torde möjligheterna öka att i hemmet åstadkomma den miljö och den hänsyn och förståelse som är erforderlig i de olika fallen.

Under en kursvistelse skulle föräldrarna erhålla instruktion och upplysning i fråga om barnets behandling och vård, om vilka hjälpmedel som finns att tillgå, hur det merarbete det handikappade barnet medför kan underlättas osv. Det får förutsättas att verksamheten kommer att bedrivas under ledning av medicinsk och pedagogisk sakkunskap. Därigenom skulle förutsättningar föreligga för dels en ingående undersökning av det handikappade barnet, dels för att föräldrarna på grundval härav erhåller råd och instruktion med utgångspunkt från sitt barns speciella behov och förutsättningar. Även det utbyte av erfarenheter etc. med föräldrar i liknande situation, som säkert skulle komma till stånd, får anses värdefullt. Det bör även prövas huruvida en kursverksamhet av här angivet slag kan kompletteras med skriftligt rådgivningsmaterial och konsulentverksamhet genom hembesök.

De närmare formerna för denna kurs- och rådgivningsverksamhet får prövas vid den utredning som bör genomföras. Härvid bör även de ekonomiska förutsättningarna och villkoren behandlas. Det bör understrykas att samhället i detta hänseende bör inta en generös hållning. Kursvistelse liksom de resor som föranleds av densamma bör vara kostnadsfria för föräldrarna, men därjämte bör dessa erhålla ersättning även för t.ex. förlorad arbetsinkomst.

Med hänvisning till det ovan anförda hemställas,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag rörande kurs- och rådgivningsverksamhet för föräldrar till handikappade barn i enlighet med vad i motionen anförts.

Stockholm den 27 januari 1965

Gunnar Larsson

i Luttra

Bengt Börjesson

i Falköping

Arne Persson

i Heden

Harald Larsson

i Hedenäset

Dav. Gomér